

Tilretning af poster hentet fra Danbib/Worldcat via EGK -klienten

Version rev. 6.4.2016 / Metadatatgruppen-FR-gruppen

1. Indledning

Nedenstående retningslinier gælder for den katalogisering, der foretages af Statsbibliotekets (SB) medarbejdere og skal såvidt muligt følges af alle øvrige katalogisatorer i den fælles AU/SB-base, så resultatet bliver ensartede søgemuligheder for slutbrugerne.

Ændringer og tilpasninger aftales i fællesskab, med mindre der er tale om meget specielle situationer, fx. i forhold til SB's pligtafleverede materialer.

Retningslinjerne er udarbejdet af arbejdsgruppen for ressourcer i fysisk form (FR-gruppen) under Statsbibliotekets metadatatgruppe, med udgangspunkt i anbefalingerne i SBs metadatatpolitik, vers. 2.

Statsbiblioteket har gennem årene forsøgt at tilnærme sin katalogiserings- og formateringspraksis mest muligt til DanBib/Worldcat, så det er muligt at hente og genbruge poster uden overflødigt ekstraarbejde. Men af forskellige grunde – først og fremmest den omstændighed, at DanBib/Worldcats poster er uhomogene, fordi de kommer fra meget forskellige kilder og ofte er reformateret fra andre formater end danMARC2 – er det stadig nødvendigt at foretage en vis bearbejdning af de importerede poster.

Dette papir gennemgår, hvad denne bearbejdning består i.

De felter i de importerede poster, som ikke er nævnt her, overtages uændret.

2. Genbrug hvornår - prioritering af kilder

Udgangspunktet er, at man ikke grundkatalogiserer en bog, hvis et andet bibliotek allerede har katalogiseret den og stillet posten til rådighed for genbrug via DanBib/Worldcat.

Dette skal dog administreres med fleksibilitet og omtanke:

Det er i orden at fravælge en post, hvis den kun indeholder få og upræcise data (fx accessions- og retroposter), eller hvis den af andre grunde kræver et stort tilretningsarbejde (fx hvis et fremmed alfabet er translittereret efter et andet system end det, der er enighed om at anvende i den fælles AU/SB-base).

A. Materiale udgivet i Danmark

Danbib er primær kilde.

DBC's poster prioriteres højest (biblioteksnummer: 870970).

SB vil normalt derefter altid prioritere poster fra Det Kgl. Bibliotek (KB, biblioteksnumre: 1250xx og 125800 eller 81001x), og Syddansk Universitetsbibliotek (SDUB, biblioteksnummer 82003x), hvis de forekommer.

Er der kun poster fra andre biblioteker, er det op til et skøn, om man vil genbruge dem.

B. Udenlandsk materiale

Danbib og Worldcat er primære kilder.

Ca. 80 % af det udenlandske materiale, der bliver indkøbt til SB/AUL, er engelsksproget.

(Materiale udgivet i Skandinavien, se pkt C. nedenfor.)

Poster fra Library of Congress (MLT-LC, biblioteksnummer i DanBib: 125320) opfylder normalt flest af de stillede krav til katalogposter for det engelsksprogede materiale.

DBC (biblioteksnummer: 870970) katalogiserer et mindre antal udenlandske, primært engelsksprogede titler, til brug for folkebibliotekerne.

AU-betjeningssteder, der benytter DK5 og danske kontrollerede emneord også til udenlandske udgivelser, kan derfor foretrække en DBC-katalogisering, hvis en sådan foreligger.

De originale LC-poster, uden andre bibliotekers ændringer, foretrækkes af SB.

I EGK-klientens søgegrænseflade vælger man "MLT-LC", som er en delbase af Danbib-basen.

For materiale udgivet før 2008 er der stadig mulighed for at supplere LC-posterne med poster fra British National Bibliography (MLT-BNB, biblioteksnummer i DanBib: 125310).

Vær opmærksom på, at de nyeste LC-poster oftest kommer i WorldCat før de er i Danbib.

Hvis man søger katalogiseringer af helt nyudgivet materiale, er det derfor en fordel at starte i WorldCat.

WorldCat modtager poster fra mange forskellige kilder, og det er ikke usædvanligt at finde 5-6 forskellige poster for det samme materiale. Desværre er der ikke oplysninger i posten, som indikerer, hvem der oprindeligt har produceret den, og som kunne give et fingerpeg om, hvor pålidelig den er.

Til gengæld indeholder WorldCat katalogposter for materialer på de sjældent indkøbte sprog, såsom tysk, fransk, spansk o.l.

Poster fra LC vil så godt som altid indeholde felterne 043 (Geographic area code) og 050 (Library of Congress call number) samt et eller flere 650/651-felter med LC Subject Headings.

Nationalbibliografiske poster: kan man ikke identificere en LC-post, kan man se efter poster med et 020-felt. Det indeholder et nationalbibliografisk nummer og burde være et sikkert tegn på, at posten oprindeligt kommer fra en nationalbibliografisk institution.

Er der ikke nationalbibliografiske poster til rådighed, bør man forsøge at finde biblioteksposter, der indeholder et eller flere af følgende dataelementer (nævnt i prioriteret rækkefølge):

- Dewey-nummer eller DK5-klassemærke
- Emneord – primært LC Subject Headings (se afsnit 4.2)
- Indholds- eller indholdsbeskrivende noter

C. Materialer udgivet i Skandinavien

Libris (svenske) og Bibsys (norske).

Disse to baser supplerer DanBib og WorldCat for materialer udgivet i Norge og Sverige.

Især i Bibsys-posterne kan der være behov for tilretninger, og det anbefales at følge instrukserne i afsnit 4 nedenfor.

3. Tilretning generelt

Følgende operationer udføres altid på en genbrugspost:

- **Tilføje** lokale data i HOL-posten,
- **Tilføje** lokale data i form af en eller flere eksemplarpoter

Vejledning: se http://wiki.statsbiblioteket.dk/AlephWiki/Katalogisering_generelt

4. Tilretning specielt

4.1 Navne på ophav

Behandles i særskilt notat med titlen: *Navneformskontrol* (under revision)

Se foreløbig anvisning i Aleph-Wikien:

http://wiki.statsbiblioteket.dk/AlephWiki/Kontrol_af_navneformer

4.2. Emnedata i felterne 050, 060, 082 og 6xx

Metadatapolitikken anbefaling er, at man i AU/SB-basen foretrækker poster med LC Subject Headings eller andre engelsksprogede emneord frem for poster med emneord på svensk, tysk, fransk eller mere fjerntliggende sprog.

\$2 med kode for emneordssystem angiver, at der er tale om emneord fra andre institutioner end LC.

Klassifikationskoder og emneord i de nævnte felter overtages uændret.

Det anbefales, at slette emneord på sprog, som vurderes at være uforståelige for det store flertal af AU/SB-katalogens benytttere.

Hvis emneordene er på andre sprog end dansk eller engelsk, vil værdien af dem være begrænset i AU/SB-basen, fordi langt den største del af de nuværende emneord er danske eller engelske. Søgning i slutbrugergrænsefladen på emneord på andre sprog vil således ramme et tilfældigt og begrænset udvalg af litteratur inden for det pågældende emne.

4.3. Tilretning af poster fra specifikke datakilder

DBC-poster

Felt/delfelt	Indhold	Aktion
004 \$nw	Poststatus og -type, restriktioner	<i>Skal rettes:</i> Delfeltet angiver at posten ikke må eksporteres til WorldCat. Nogle biblioteker indsætter delfeltet i katalogposter for onlineudgaver, dvs. det skal slettes, hvis posten benyttes ved katalogisering af en trykt version.
008 <alle delfelter undtagen \$b \$d \$q>	Generelle søgekoder	<i>Skal rettes:</i> Hvis andre delfelter end \$b, \$d og \$q optræder mere end én gang, skal gentagelserne slettes. Normalt kun relevant for poster for skolebøger hentet som DBC-enkeltpost.
009 \$a \$g	Materialetypekoder	<i>Skal rettes:</i> NB: Materialetypen skal svare til det materiale man sidder med. Hold øje med, at materialetypen i posten svarer til det materiale, der katalogiseres, og at det fx ikke er onlineversionens post, der benyttes til den trykte bog.
248 \$w 250 \$x	Angivelse af oplag	<i>Skal rettes:</i> Bib-posten skal ifølge gældende regler beskrive den <u>udgave</u> , der ligger til grund for eventuelt efterfølgende oplag. Oplysninger om <u>oplag</u> skal derfor behandles som lokale noter. Se nærmere i instruksen <i>Katalogisering af oplag</i> . (http://wiki.statsbiblioteket.dk/AlephWiki/Katalogisering af oplag)
300 \$a	Fysisk beskrivelse – antal bind	<i>Skal rettes - gælder dog kun poster for skolebøger hentet som DBC-enkeltpost:</i> Et felt 300 med oplysning om antal af bind slettes.
440	Seriebetegnelse	<i>Skal rettes- gælder dog kun poster for bind, der indgår i læreanstaltens rapportserier, hvis publiceringssprog alternerer:</i> Er serieoplysningerne på et andet sprog end den aktuelle bogs, flyttes de til felt 840, og bogens egen form inddateres i felt 440.
526 \$a \$r	Note om sammenhæng med andre værker	<i>Anbefalet:</i> For danske udgivelser: hvis der i bogen er trykt et isbn på online-udgaven, kan dette anføres i en note.

MLT-LC og WorldCat-poster

<i>Felt/delfelt</i>	<i>Indhold</i>	<i>Aktion</i>
008 \$a \$z	Trykkeår for første oplag og for nyeste oplag	<i>Skal rettes:</i> Første trykkeår og evt. nyeste trykkeår vurderes ud fra publikationen, uanset hvordan de fremtræder i den konverterede form fra MARC21 Paperback behandles som oplag, hvis hardbackudgavens isbn.nr optræder i kolofonen.
008 \$d	Kode <i>a</i> for bibliografi	<i>Skal rettes:</i> Husk selv at inddatere koden, hvis bogen er en regulær bibliografi. Ved import fjerner EGK altid bibliografikoden \$d <i>a</i> , så vi ikke får den med, hver gang en engelsk eller amerikansk bog indeholder en litteraturliste på et par sider.
008 \$d	Kode <i>x</i> for skønlitteratur Kode <i>y</i> for faglitteratur	<i>Anbefalet:</i> Findes i danske poster, og tilføjes ved import af udenlandske poster
008 \$v	Talkode for katalogiseringsniveau	<i>Anbefalet:</i> Koden <i>8</i> angiver, at posten er på <i>prepublication level</i> . En sådan post bør man derfor kontrollere grundigt. Fx er sidetallet meget ofte forkert eller mangler helt. Efter endt tilretning bør man slette \$v.
009 \$a \$g	Materialetypekoder	<i>Skal rettes:</i> NB: Materialetypen skal svare til det materiale man sidder med. Hold øje med, at materialetypen i posten svarer til det materiale, der katalogiseres, og at det fx ikke er onlineversionens post, der benyttes til den trykte bog.
021 \$e \$a	ISBN13/ISBN10	<i>Anbefalet:</i> Især hvis niveaukoden er <i>8</i> , skal man kontrollere, at der er overensstemmelse mellem ISBN-numre i bogen og i posten. ISBN-numre, der ikke er anført i bogen, slettes.
021 \$x	ISBN	<i>Anbefalet:</i> Der kan forekomme ISBN på e-publikationer i \$x. De bevares. ISBN-numre, der ikke er anført i bogen, slettes.
035 \$a	OCLC Control Number	<i>Skal rettes:</i> Må ikke slettes, hvis katalogposten anvendes til at beskrive det værk den er oprettet til (det gælder også hvis kun udgivelsesåret tilrettes, fx ved prækatalogiseringer og reprints). Hvis man bruger katalogposten som skabelon for <u>andre</u> værker, er det meget vigtigt, at man sletter felt 035 / 036 <u>først</u> .
036 \$a	LC Control Number	

Felt/delfelt	Indhold	Aktion
082	DDC (Dewey)	<i>Anbefalet:</i> Ved flere forekomster med samme indhold slettes dubletten.
240	Uniform titel	<i>Anbefalet:</i> Der er en tendens til brug af 240 og 241 som værktitler i poster der stammer fra RDA. Denne praksis er ikke beskrevet i de danske katalogiseringsregler. Bevares som de forekommer.
241	Originaltitel	
245 \$e	Ophavsangivelse, som giver anledning til opslag	<i>Anbefalet:</i> Navne på bidragydere, som ikke figurerer i 1xx- eller 7xx-felter, flyttes til 245 \$f. I visse typer poster anføres kun ét ophav. Tilføj de manglende navne efter de gældende katalogiseringsregler.
250 \$a	Udgavebetegnelse	<i>Skal rettes:</i> Poster på faksimile-udgaver betragtes som nye udgaver og felt 008, 250 og 260 skal afspejle dette. Importerede poster, som tager udgangspunkt i originaludgaven, skal tilrettes.
260 \$c	Udgivelsesår	<i>Skal rettes:</i> Kontroller altid, at posten har det korrekte udgivelsesår – især hvis niveaukoden er 8. I poster, der spænder over flere oplag, anføres udgavens første trykkeår.
264	RDA-felt med oplysning vedr. ”Production, Publication, Distribution, Manufacture, Copyright”	<i>Skal rettes:</i> Feltet kan have varierende værdier, afhængigt af indholdet i \$f. Feltet rettes ikke, når data er i overensstemmelse med publikationen. Hvis dette ikke er tilfældet, og det er nødvendigt at rette, gøres dette i felt 260, og 264 slettes.
300 \$n	Specifik materialebetegnelse	<i>Skal rettes:</i> Den specifikke materialebetegnelse oversættes til dansk
336	Content type (RDA)	<i>Anbefalet:</i> Bevares som de forekommer.
337	Media type (RDA)	
338	Carrier type (RDA)	
440 \$v	Nummer i serien	<i>Anbefalet:</i> Indledende betegnelser som <i>vol.</i> , <i>no.</i> , og lignende slettes (dette for at undgå besværet med sorteringsparenteser).
530 \$a	Bindspecifikation for flerbindsværker	<i>Skal rettes:</i> Hvis felt 530 ved flerbindsværker er brugt til bindtitler m.m., flyttes disse oplysninger til nye 248-felter, og felt 530 slettes. Husk, at ISBN i 021, der knytter sig til bestemte bind, i givet fald også skal flyttes til 248 \$r eller \$z.
538 \$f	Forlag/plademærke (musik- og lydoptagelser)	<i>Skal rettes:</i>

Felt/delfelt	Indhold	Aktion
538 \$g	Forlagsnummer/pladenummer (musik- og lydoptagelser)	Hvis \$g kommer før \$f, byttes der om på rækkefølgen af de to delfelter
559 \$a	Generel note	<i>Skal rettes:</i> Noten <i>Formerly CIP</i> slettes <i>Anbefalet:</i> FN-salgsnumre flyttes til 538 \$o \$p \$q og EU-salgsnumre til 538 \$s. Uspecificerede numre flyttes til 538 \$a.
600 \$x	Personnavn som emneord	<i>Skal rettes:</i> Hvis et navn med efterfølgende indhold i \$x skal erstattes med en vedtagen dansk form, slettes \$x.
630 631 650	Emneord	<i>Anbefalet:</i> Ved flere forekomster med samme indhold slettes dubletten. Ved forekomster med flere emneord i et felt splittes de ud i flere felter. Tyske emneord med termer i parentes fx (Produktform..., Zielgruppe..., Hardcover...) slettes.
700, 710	Ophav	<i>Anbefalet:</i> I visse typer poster anføres kun ét ophav. Opret 700/710-felter for ophav efter de gældende katalogiseringsregler
700 \$6	unik ID for autoritetspost	<i>Skal rettes:</i> Nummeret slettes, hvis det ikke fremgår, hvor det stammer fra
840	Serietitel i vedtagen eller lokal form	<i>Anbefalet:</i> Hvis serietitlen i felt 840 er identisk med felt 440, kan felt 840 slettes.

Bibsys-poster

Felt/delfelt	Indhold	Aktion
080 \$a	UDK	<i>Skal rettes:</i> Gentagelser af delfelt \$a slettes eller flyttes til et separat felt 080/082
082 \$a	DDC (Dewey)	
082 \$a	DDC (Dewey)	<i>Anbefalet:</i> Ved flere forekomster med samme indhold slettes dubletten.